

PREDGOVOR

Kada je pre ravno trinaest godina objavljen prvi broj godišnjaka Erazmo, književnost nizozemskog govornog područja predstavljena je srpskom čitalaštvu kao *terra incognita* čije je obrise tek valjalo istražiti i ucrtati u literarnu mapu sveta. Do tada je, naime, našim čitaocima stajalo na raspolaganju tek dvadesetak srpskih prevoda holandskih i flamanskih autora. A i to posredno, preko nemačkih, engleskih ili francuskih prevoda. Zahvaljujući osnivanju Lektorata za holandski jezik 1987. godine došlo je do snažnog zamaha prevodilaštva sa originala, i sada, nepune dve decenije kasnije, možemo reći da su ucrtane glavne kote holandske i flamanske književnosti, pre svega one savremene. Namera ovog Leksikona je da se svim zainteresovanima, od studenata nederlandistike do izdavača i čitalačke publike, olakša plovidba kroz literarni devetnaesti i dvadeseti vek jednog govornog područja koje se razvijalo pod raznolikim istorijskim, političkim i kulturnim uticajima, iznedrivši stvaralačke vrhunce koji su tek u poslednje dve decenije počeli da stiču zaslužen priznanje u evropskim i svetskim okvirima. Konačno, dakle, pored nezaobilaznog holandskog i flamanskog slikarstva, i književnost Holandije i Flandrije polako postaje prepoznatljiv 'brend'.

Izbor iz ogromnog broja literarnih stvaralaca na nizozemskom - pri čemu se prvenstveno radi o Holanđanima i Flamancima, ali i o Surinamcima i Antilijancima kao i o autorima čiji je maternji jezik arapski, persijski, nemački, češki, bugarski, pa čak i srpski – neumitno nosi subjektivni predznak sastavljača. Međutim, nekoliko objektivnih parametara je poslužilo kao putokaz.

- Kao prvo, u izbor su ušli oni autori koji se po važećem literarnom kanonu Nizozemlja svrstavaju u značajne domaće autore. U Uvodu su u kontekstu literarnih strujanja spomenuti oni najuticajni. Iako ovaj Leksikon obuhvata samo devetnaesti i dvadeseti vek, osvrnula sam se na najznačajnije žanrove i imena prethodnih razdoblja kako bi se lakše sagledale neke konstante i uzročno-posledične veze.

- To što su uvršćeni i neki manje poznati, temelji se na činjenici da su prevedeni na srpski te su se zahvaljujući izboru svog prevodioca našli u ovom Leksikonu. Drugim rečima, ovaj priručnik osim uvida u bio- i bibliografiju autora nizozemskog govornog područja pruža i uvid u korpus srpskih prevoda te književnosti.

Budući i sama književni prevodilac, znam da prevodiočev izbor može biti višestruko motivisan: od ličnog afiniteta preko slučajnosti do ekonomskih razloga. Značajnu ulogu igra i bikulturalnost prevodioca koji je svestan da kanon u matici nije nužno opštevažeći za druga govorna područja. Postoji, dakle, nešto što bi se moglo nazvati kulturološkim afinitetom za određenog autora ili delo. Poznato je, naime, da ima autora koji se u nekim zemljama radije čitaju nego drugde. Ili pak autora koji u inostranstvu dožive veću slavu i priznanje nego u sopstvenoj sredini. U Holandiji se upravo radi na priređivanju jedne istorije književnosti koja bi vodila računa o tzv. ekstramuralnom kanonu.

- Dodatan putokaz pretstavljale su, konačno, spone koje neki od uvršćenih autora imaju sa prostorima bivše Jugoslavije. Iako njihova dela, možda, ne spadaju u vrhunce književnog stvaralaštva ili pak u beletristiku u užem smislu, svojim dobronamernim interesovanjem za jugoistočnu Evropu zaslužili su pažnju našeg čitalaštva. Ovaj Leksikon je, dakle, i svojevrsan vodič kroz srpsko-nizozemske kulturne veze.

Što se strukture samih odrednica tiče, ona je trodelna. Ispod imena autora, datog najpre u transkripciji pa u originalu, i osnovnih ličnih podataka, sledi kraći tekst sa osvrtom na značajne biografske elemente kao i na tematske i stilske osobenosti autora.

Ispod tog teksta slede bibliografski podaci koji nisu sveobuhvatni već se odnose samo na najznačajnija dela (za kompletne bibliografije najbolje je konsultovati sajt www.dbnl.nl). Nazivi dela su dati najpre u prevodu, a zatim u originalu sa godinom prvog izdanja. Potom sledi pregled eventualnih prevoda dela na srpski. Tu su nazivi najpre dati u originalu a zatim u prevodu, uz naznaku izvora i prevodioca. Navedeni su i prevodi objavljeni u Hrvatskoj, Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini, bez obzira na etničku i/ili jezičku pripadnost prevodioca.

Naposletku, ispod bibliografije sledi spisak književnih nagrada, ukoliko ih je bilo. Nazivi nagrada dati su u originalu, s tim što se u Spisku književnih nagrada može naći kratak opis njihovog istorijata i značaja.

Osim autora, u Leksikonu su obrađeni i najznačajniji književni časopisi (dati najpre u originalnoj grafiji, zatim u transkripciji i prevodu) kao i najznačajnija literarna strujanja koja predstavljaju nezaobilazne orijentire u holandskim i flamanskim istorijama književnosti.

Tokom rada na Leksikonu iskrsavali su određeni problemi koji nisu svi razrešeni. Tiču se, s jedne strane neprevodivih naslova originala, bilo zato što je u pitanju bezekvivalentna leksika, bilo zato što prevod iziskuje tumačenje čitavog dela. Takvi slučajevi označeni su asteriskom i na budućim prevodiocima je da iznađu najbolje rešenje. S druge strane, asteriskom su označeni i nazivi originala koje nije bilo moguće dokučiti ili doznati na osnovu njihovih prevoda na srpski. Do skora, naime, nije bilo obavezujuće da se uz prevod navede naslov originala kao i izdavač i godina korišćenog izdanja. Rad na sveisrpnjoj bibliografiji prevoda iziskivao bi dodatna istraživanje da se ti podaci upotpune. Za dosadašnje informacije dugujem veliku zahvalnosti gospođi Mimici Marković i njenom pionirskom radu na izradi bibliografije prevoda.

Na kraju, želela bih da zahvalim pojedincima, organizacijama i ustanovama koji su svojim zalaganjem i/ili stručnom i finansijskom podrškom doprineli potrebi za ovakvim priručnikom i omogućili njegovo objavljivanje. Tu su najpre svi oni prevodioci koji su, često iz čistog entuzijazma i sa nedovoljno podrške, stvorili osnovu za upoznavanje srpskog čitalaštva sa književnošću nizozemskog govornog područja. Navešću poimence samo Ivanu Šćepanović kao najpredaniju. Tu su zatim i izdavači, pre svega oni koji su se u teška vremena odvaživali na poslovno riskantan poduhvat. Spomenuću samo novosadskog Prometeja kao najproduktivnijeg. I konačno, tu su neke holandske i flamanske organizacije i ustanove koje su sebi stavile u zadatak da stručno i finansijski potpomognu promociju holandske i flamanske književnosti i kulture u inostranstvu. To su najpre holandski Fond za literarnu i prevodilačku produkciju (*Nederlands Literair Produktie- en Vertalingenfonds*) i flamanski Fond za književnost (*Fonds voor de Letteren*) kao i Udruženje Prinčevskog reda (*Orde van de Prince*) čiji je ogranak u St-Niklasu/Belgija finansijski potpomogao ovo izdanje.

Beograd, septembar 2005.

AUTOR